

Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo stebėsenos pažyma

I. Įžanga

2009-12-22 Lietuvos Respublikos Seimo priimtas Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas įsigaliojo 2010-04-01. Minėtas įstatymas buvo priimtas dėl mažmeninės prekybos įmonių turimos didelės derybinės galios, dėl kurios savo veiksmais gali pakenkti maisto prekių tiekėjams ir turėti neigiamą poveikį konkurencijai. Kaip nurodoma Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo aiškinamajame rašte, dėl nesąžiningo rinkos galios panaudojimo nepagrįstai pablogėja tiekėjų padėtis, o tai mažina šalies bendrą gamybos konkurencingumą, rinkos galios neturinčios prekybos įmonės, negalėdamos užsitikrinti panašių tiekimo sąlygų, negali konkuruoti ir yra priverstos trauktis iš rinkos.

Per pastarąjį dešimtmetį prekybos tinklai labai aktyviai plėtėsi. Pavyzdžiui, 2007 metais trys didžiausi prekybos tinklai užėmė 64 proc., o keturi – 72 proc., tuo tarpu 2009 metais trys didžiausi prekybos tinklai užėmė 73,9 proc. mažmeninės prekybos maisto, alkoholio, tabako ir plataus vartojimo kasdienių prekių rinkos¹.

Nuolat didėjanti prekybos tinklų galia tiekėjų atžvilgiu gali leisti didiesiems prekybos tinklams primesti nesąžiningas sąlygas tiekėjams. Dėl aukščiau minėtų priežasčių Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme ir buvo nustatytas draudžiamų nesąžiningų veiksmų sąrašas.

II. Stebėsenos pagrindas

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – Konkurencijos taryba), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo (toliau – Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas) 4 straipsnio 1 dalimi, vykdo Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo kontrolę. Vadovaudamasi šio įstatymo 14 straipsniu Konkurencijos taryba atlieka šio įstatymo stebėseną ir nuo 2011 metų kiekvienais metais iki kovo 1 dienos teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei metinę šio įstatymo stebėsenos pažymą, kurioje nurodomi priimant šį įstatymą siekti tikslai, priėmus įstatymą pasiekti tikslai, neigiamos pasekmės (jei tokių buvo) ir, esant būtinybei, – pasiūlymai dėl šio įstatymo tobulinimo arba išvada, kad tokios būtinybės nėra.

III. Konkurencijos tarybos veiksmai įgyvendinant Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų įstatymo kontrolę ir stebėseną

Nepaisant to, kad nei maisto prekes tiekiantys ūkio subjektai, nei juos atstovaujanti asociacijos nuo Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo įsigaliojimo

¹ Kartu pastebėtina, kad didelė prekybos rinkos koncentracija nėra išimtinai būdinga tik Lietuvai. Tokia situacija ir tendencija pastebima daugelyje ES šalių. Palyginimui pateikiami skaičiai apie mažmeninės prekybos sektoriaus struktūrą 2007 metais kitose ES šalyse:

Čekijos Respublika – 6 tinklai – apie 52 proc. mažmeninės prekybos maisto prekėmis;
Danija – 3 tinklai – apie 86 proc. mažmeninės prekybos;
Suomija – 3 tinklai – apie 85 proc. mažmeninės prekybos maisto prekėmis;
Prancūzija – 4 tinklai – apie 66 proc. mažmeninės prekybos;
Vokietija – 6 tinklai – apie 80 proc. mažmeninės prekybos maisto prekėmis;
Airija – 4 tinklai – apie 70 proc. mažmeninės prekybos;
Latvija – 2 tinklai – apie 60 proc. mažmeninės prekybos maisto prekėmis;
Portugalija – didžiausi tinklai – 86 proc. mažmeninės rinkos;
Slovakija – 3 tinklai – apie 50 proc. mažmeninės prekybos; smulkūs mažmenininkai – apie 20 proc.;
Jungtinė Karalystė – 4 tinklai – apie 73 proc. mažmeninės prekybos maisto prekėmis.

nepateikė Konkurencijos tarybai nė vieno skundo dėl minėto įstatymo pažeidimo, Konkurencijos taryba savo iniciatyva, siekdama tinkamai įgyvendinti jai pavestą minėto įstatymo kontrolę bei stebėseną, 2010-10-21 priėmė nutarimą Nr. 1S-184 „Dėl mažmeninės prekybos maisto produktais rinkos tyrimo pradėjimo“.

Siekdama visapusiškai įvertinti prekybos tinklų ir maisto prekes tiekiančių įmonių santykius, Konkurencijos taryba pateikė klausimus 63 maisto prekes tiekiančioms įmonėms bei 4 didžiausiems prekybos tinklams dėl nesąžiningų veiksmų, įvardintų Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme, nuolaidų taikymo, produkcijos pardavimų tinkluose ir jų dalies, kaštų struktūros kitimo ir kt. Be to, Konkurencijos taryba Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo tikslų kontekste išanalizavo 4 didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių pateiktas 2010 metais galiojusias didmeninio tiekimo sutartis.

Taip pat buvo pateikti klausimai mažesniems prekybos tinklams, neturintiems didelės rinkos galios mažmeninėje maisto prekyboje, bei iš jų gauti atsakymai.

IV. Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymu siekti tikslai

Kaip nurodo Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 1 straipsnis, šiuo įstatymu siekiama riboti didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių rinkos galios panaudojimą ir užtikrinti tiekėjų ir didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių interesų pusiausvyrą.

Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo aiškinamajame rašte akcentuojama, kad nesąžiningas rinkos galios panaudojimas (piktnaudžiavimas) dažniausiai pasireiškia kaip reikalavimai tiekėjui mokėti tiesiogiai ar netiesiogiai už sutikimą pradėti prekiauti tiekėjo prekėmis (vadinamieji „įėjimo“ mokesčiai), kompensuoti mažmeninės prekybos įmonės negautą ar gautą mažesnę nei tikėtasi pelną už pardavimą iš tiekėjo gautų prekių, kompensuoti mažmeninės prekybos įmonių patiriamas veiklos išlaidas, susijusias su naujų parduotuvių įrengimu ar senųjų atnaujinimu, ir pan. Išsireikalavusios iš tiekėjų įvairių nuolaidų ir mokėjimų, rinkos galią turinčios mažmeninės prekybos įmonės turi galimybę ženkliai mažinti prekių kainas, rengti įvairias akcijas ir tuo pritraukia daugiau pirkėjų. Dėl nesąžiningo rinkos galios panaudojimo nepagrįstai pablogėja tiekėjų padėtis, mažėja jų investicijos, ypač į naujų produktų kūrimą ir inovacijas, ir tai mažina šalies bendrą gamybos konkurencingumą, o rinkos galios neturinčios prekybos įmonės, negalėdamos užsitikrinti panašių tiekimo sąlygų, negali konkuruoti ir yra priverstos trauktis iš rinkos.

V. Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo pasiektų tikslų vertinimas. Teigiamos įstatymo įgyvendinimo pasekmės

Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymu buvo siekta apriboti didelę rinkos galią turinčioms mažmeninės prekybos įmonėms rinkos galios panaudojimą, įtvirtinant imperatyvias normas, draudžiančias tam tikrus tik didelę rinkos galią turinčioms mažmeninės prekybos įmonėms būdingus nesąžiningus veiksmus, kurie varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti rinkoje.

Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme didelę rinkos galią turinti mažmeninės prekybos įmonė apibrėžiama kaip ūkio subjektas, besiverčiantis mažmenine prekyba nespacializuotose parduotuvėse, kuriose vyrauja maistas, gėrimai ir tabakas, ir vienas arba kartu su susijusiais ūkio subjektais, besiverčiančiais mažmenine prekyba nespacializuotose parduotuvėse, kuriose vyrauja maistas, gėrimai ir tabakas, atitinkantis šiuos reikalavimus:

1) iš visų Lietuvos Respublikoje valdomų parduotuvių bent 20 parduotuvių yra ne mažesnio kaip 400 m² prekybos ploto, ir

2) bendrosios pajamos paskutiniais finansiniais metais yra didesnės negu 400 milijonų litų. Jeigu mažmeninės prekybos įmonė yra užsienio valstybės ūkio subjektas, bendrosios pajamos būtų skaičiuojamos kaip pajamų, gautų Lietuvos Respublikoje, suma.

Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nustatytus mažmeninės prekybos įmonių, turinčių didelę rinkos galią, kriterijus atitinka 4 didžiausi prekybos tinklai: MAXIMA LT, UAB, UAB „Palink“ (IKI), UAB „Rimi Lietuva“ bei UAB „Norfos mažmena“.

Konkurencijos taryba, siekdama visapusiškai įvertinti mažmeninės prekybos įmonių ir maisto prekes tiekiančių įmonių santykius Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo tikslų kontekste, pateikė klausimus 63 maisto prekes tiekiančioms įmonėms bei 4 didžiausiems prekybos tinklams, atitinkantiems didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių apibrėžimą.

Iš 63 maisto prekes tiekiančių įmonių į Konkurencijos tarybos paklausimą atsakė 34 įmonės, iš kurių 13 nurodė, kad mažmeninės prekybos įmonės, turinčios didelę rinkos galią, jų atžvilgiu taikė (iki įstatymo įsigaliojimo) sąžiningai prekybos praktikai prieštaraujančius veiksmus. 6 maisto prekes tiekiantys ūkio subjektai nurodė, kad Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymu mažmeninės įmonėms draudžiamų atlikti veiksmų nepatyrė, 5 ūkio subjektai nurodė, kad su prekybos tinklais sutarčių nėra pasirašę, o 10 ūkio subjektų, nors ir atsakė į Konkurencijos tarybos paklausimą, tačiau informacijos dėl Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo taikymo nepateikė.

Maisto prekes tiekiančios įmonės Konkurencijos tarybai pateiktuose atsakymuose nurodė, kad iki Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų įstatymo įsigaliojimo 2010-04-01 didelę rinkos galią turinčios mažmeninės prekybos įmonės atliko sąžiningai prekybos praktikai prieštaraujančius veiksmus, nurodytus Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 - 10 punktuose.

Nė vienas ūkio subjektas Konkurencijos tarybai pateikdamas informaciją nenurodė, kad Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymu mažmeninės prekybos įmonėms draudžiami atlikti ūkinės veiklos sąžiningai praktikai prieštaraujantys veiksmai išliko po minėto įstatymo įsigaliojimo nuo 2010-04-01.

Žemiau 1 lentelėje pateikiami apibendrinti maisto prekes tiekiančių ūkio subjektų atsakymai dėl Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo įgyvendinimo.

Apibendrinti maisto prekes tiekiančių ūkio subjektų atsakymai dėl Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo įgyvendinimo

Lentelė 1

Nesąžiningi veiksmai, įvardinti Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme	Maisto prekes tiekiančių įmonių, patyrusių nesąžiningus veiksmus, skaičius	Mažmeninės prekybos įmonių, turinčių didelę rinkos galią, taikiusių išvardintus nesąžiningus veiksmus, skaičius	Išlikusios nuostatos po Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo įsigaliojimo 2010-04-01
3 str. 1 d. 1 p.	9	3	Panaikinta
3 str. 1 d. 2 p.	1	1	Panaikinta
3 str. 1 d. 3 p.	13	3	Panaikinta
3 str. 1 d. 4 p.	-	Netaikė	-
3 str. 1 d. 5 p.	-	Netaikė	-
3 str. 1 d. 6 p.	-	Netaikė	-
3 str. 1 d. 7 p.	-	Netaikė	-
3 str. 1 d. 8 p.	1	1	Panaikinta
3 str. 1 d. 9 p.	-	Netaikė	-
3 str. 1 d. 10 p.	-	Netaikė	-

Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme numatytų draudžiamų veiksmų nuo 2010 m. balandžio 1 d. didelę rinkos galią turinčios mažmeninės prekybos įmonės santykiuose su tiekėjais atsisakė.

Nuo pat įstatymo įsigaliojimo, t.y. nuo 2010 m. balandžio 1 d., iki šiol Konkurencijos taryba negavo iš ūkio subjektų ar juos atstovaujančių asociacijų nė vieno skundo dėl minėto įstatymo pažeidimo. Atlikus 63 įmonių apklausą, taip pat nebuvo gauta nė iš vienos įmonės pagrįstų, konkrečių nusiskundimų, apart to, kad kai kurios įmonės nurodė, kad reikalaujama nuolaidų, kurių iki šiol nebuvo, ir kad nuolaidų reikalavimai didėja. Iš pateiktos maisto prekes tiekiančių įmonių ir mažmeninės prekybos įmonių informacijos matyti, kad yra akivaizdi nuolaidų dydžio priklausomybė nuo tinklo dydžio, prekybos taškų skaičiaus ir ypač užimamos rinkos dalies, tačiau labai skirtinga atskirų įmonių atžvilgiu ir pagal atskirus produktus.

Analizuojant Konkurencijos tarybai pateiktas didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių sutartis, sudarytas su maisto produktų tiekėjais, nustatyta, kai kuriose mažmeninės prekybos įmonių sutartyse su maisto produktus tiekiančiomis įmonėmis nuo 2010-04-01 atsirado sutarties punktas, kuriuo Pirkėjui suteikiama fiksuota komercinė nuolaida, t.y. Pirkėjui sumokama pinigų suma, nesusieta su prekių pardavimu, logistika (prekių paskirstymu ir pristatymu), prekių pardavimų skatinimu. Atsižvelgiant į tai, kad tokia fiksuota komercinė nuolaida atsirado tik nuo 2010-04-01, įsigaliojus Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymui, tikėtina, kad tokia „nuolaida“ iš tiesų yra apeinami Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 ir/ar 3 punkte nustatyti reikalavimai. Pažymėtina, kad viena maisto prekes tiekianti įmonė Konkurencijos tarybai pateiktuose atsakymuose nurodė, kad, jų nuomone, iki Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo įgyvendinimo galiojęs reikalavimas tiekėjui kompensuoti mažmeninės prekybos įmonės patiriamas veiklos išlaidas, susijusias su naujų parduotuvių įrengimu ar senų atnaujinimu, yra tiesiog pervadintas į minėtą fiksuotą komercinę nuolaidą.

Kai kurių mažmeninės prekybos įmonių, turinčių didelę rinkos galią, ir dabartinėse sutartyse numatyta, kad Prekių kainininke nurodytų Prekių didmeninės (bazinės) kainos negali būti didesnės už didmenines (bazines) kainas Tiekėjo taikomas (t.y. taikomas tiek Sutarties pasirašymo metu, tiek ir bet kuriuo Sutarties galiojimo metu) bet kokiems kitiems Prekių pirkėjams. Nors nurodytas reikalavimas tiesiogiai ir nepažeidžia Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 5 punkte numatyto draudimo mažmeninės prekybos įmonėms, turinčioms didelę rinkos galią, reikalauti iš tiekėjų užtikrinti, kad mažmeninės prekybos įmonei parduodamų prekių kainos bus mažesnės už kitiems pirkėjams parduodamų tų pačių prekių kainas, tačiau tai gali būti bandymas apeiti nurodytą minėto įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 5 punktą ir lemti situacijas, kai tiekėjas su visais prekybos tinklais bus verčiamas nustatyti vienodas pardavimo kainas, kas gali susilpninti konkurenciją tarp mažmeninės prekybos įmonių.

Remiantis preliminariais duomenimis už 2010 metus, prekybos tinklų mažmeninės prekybos maisto produktais rinkos dalis, buvusi 2009 metais 81,6 proc., 2010 metais sumažėjo iki 76,9 proc., o smulkiųjų mažmeninės prekybos įmonių dalis, lyginant 2009 metus su 2010 metais, atitinkamai padidėjo nuo 18,4 proc. iki 23,1 proc. Dalinai tokį mažmeninių prekybos įmonių, neturinčių rinkos galių, rinkos dalies padidėjimą galėjo lemti ir kompensuoti nuolat augančią 4 mažmeninės prekybos tinklų rinkos galią ir Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas.

Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymu draudžiamų atlikti ūkinės veiklos sąžiningai praktikai prieštaraujantys veiksmai iškraipė rinkos santykius ir leido prekybos tinklams, pasinaudojus didele rinkos galia, ir tuo pačiu derybine galia, reikalauti mokėjimų, tiesiogiai nesusietų su prekių pardavimu, logistika (prekių paskirstymu ir pristatymu), įmonių gaminių reklama, o paprasčiausiai reikalauti kompensuoti savo patiriamus kaštus dėl neūkiškumo, klaidų vykdant plėtrą, globalių pasikeitimų rinkoje, t.y. perkeliant savo veiklos riziką tiekėjams. Todėl, nepaisant to, kad po įstatymo įgyvendinimo prekybos tinklams ir padidėjo tiekimo

įmonių mokamos nuolaidos, tačiau kartu padidėjo skaidrumas santykiuose tarp prekybos tinklų ir maisto produktus tiekiančių įmonių, kas irgi laikytina teigiama šio įstatymo pasekme. Tai savo atsakymuose Konkurencijos tarybai patvirtino ir maisto prekes tiekiančios įmonės, atsakiusios į Konkurencijos tarybos pateiktus klausimus.

Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo aiškinamajame rašte buvo teigiama, kad priėmus įstatymo projektą kaip teigiama pasekmė būtų sudarytos sąlygos riboti didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių rinkos galios panaudojimą bei apsaugoti teisėtus tiekėjų interesus. Dėl palankesnių verslo sąlygų tiekėjai galėtų daugiau lėšų skirti investicijoms, naujų produktų kūrimui ir inovacijoms, taip pat būtų sudarytos galimybės didinti bendrą šalies perdirbamosios pramonės konkurencingumą. Pažymėtina, kad atliktos apklausos metu apklausti maisto prekes tiekiantys ūkio subjektai tokios teigiamos minėto įstatymo įgyvendinimo pasekmės nenurodė.

VI. Neigiamos Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų įstatymo įgyvendinimo pasekmės

Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų įstatymo aiškinamajame rašte yra nurodytos tokios galimos neigiamos įstatymo įgyvendinimo pasekmės:

1) didelę rinkos galią turinčios mažmeninės prekybos įmonės, siekdamos mažinti savo išlaidas prekių reklamai bei pardavimų skatinimui, gali mažinti tiekėjų skaičių ir sudaryti prekių tiekimo sutartis tik su stambiais, vartotojui jau gerai žinomais tiekėjais, o tai gali sukurti palankias sąlygas nepagrįstai dominuoti rinkoje didiesiems tiekėjams, taip pat gali sumažėti parduodamų prekių asortimentas bei padidėti importuotų prekių lyginamasis svoris;

2) galimas nežymus kainų augimas.

Maisto prekes tiekiančios įmonės bei didelę rinkos galią turinčios mažmeninės prekybos įmonės nenurodė, kad dėl Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo įsigaliojimo buvo nutraukta didmeninio tiekimo sutartis bent su vienu tiekėju. Įmonių teigimu, didmeninio prekių tiekimo sutartys nutrauktos ar nepratęstos buvo dėl kitų priežasčių, nesusijusių su minėto įstatymo įsigaliojimu.

Nors maisto produktų mažmeninės kainos mažmeninės prekybos įmonėse 2010 metais didėjo, tačiau, remiantis duomenimis, gautais atliekant mažmeninės prekybos maisto produktais rinkos tyrimą, bei iš maisto prekes tiekiančių ūkio subjektų ir prekybos tinklų atsakymų teigti, kad kainų didėjimas buvo lemtas Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo įgyvendinimu, nėra pagrindo. Maisto prekes tiekiančios įmonės bei mažmeninės prekybos įmonės atsakymuose į Konkurencijos tarybos paklausimus nurodė, kad maisto prekes tiekiančios įmonės buvo priverstos didinti tiekiamų produktų kainas didėjant žaliavų kainai bei didėjant kitoms sąnaudoms.

Atlikta stebėseną nesuteikia pagrindo teigti, kad priėmus įstatymą atsirado įstatymo aiškinamajame rašte nurodytos ar kitos neigiamos pasekmės. Nė vienas ūkio subjektas, pateikęs atsakymus į Konkurencijos tarybos klausimus, neigiamų pasekmių nenurodė.

VII. Išvados ir pasiūlymai

Mažmeninės prekybos įmonės nuo 2010 m. balandžio 1 d. Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatyme numatytų ūkinės veiklos sąžiningai praktikai prieštaraujančių veiksmų santykiuose su tiekėjais atsisakė. Iš maisto produktus tiekiančių įmonių skundų dėl draudžiamų veiksmų Konkurencijos taryba negavo. Tačiau pastebėta, kad dalį negautų pajamų dėl draudžiamų veiksmų atsisakymo prekybos tinklai gavo padidindami įvairaus pobūdžio nuolaidų (mėnesinių, ketvirtinių, metinių, nesiejant su produkcijos realizavimo apimtim, logistikos), kurias moka maisto produktų tiekėjai, apimtis.

Kai kurių didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių ir dabartinėse sutartyse numatyta, kad Prekių kainininke nurodytų Prekių didmeninės (bazinės) kainos negali būti didesnės už didmenines (bazines) kainas, Tiekėjo taikomas (t.y. taikomas tiek Sutarties pasirašymo metu, tiek ir bet kuriuo Sutarties galiojimo metu) bet kokiems kitiems Prekių pirkėjams. Tai gali lemti situacijas, kai tiekėjas su visais prekybos tinklais bus verčiamas nustatyti vienodas pardavimo kainas, kas gali susilpninti konkurenciją tarp mažmeninių prekybos įmonių.

Konkurencijos tarybos nuomone, toks reikalavimas turėtų būti draudžiamas keičiant Mažmeninės prekybos įmonių nesažiningų veiksmų draudimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 5 punkto nuostatą taip, kad mažmeninės prekybos įmonei būtų draudžiama sieti tiekėjo tiekiamų prekių kainas prekybos įmonei su tiekėjo taikomomis kainomis tretiesiems asmenims.

Kai kuriose mažmeninės prekybos įmonių, turinčių didelę rinkos galią, sudarytose sutartyse su maisto produktų tiekėjais numatytas sutarties punktas, kuriuo Pirkėjui suteikiama fiksuota komercinė nuolaida, t.y. Pirkėjui sumokama pinigų suma, kuri nesusieta su prekių kiekiu ir kuria galėtų būti apeinami minėto įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 ir/ar 3 punkte numatyti reikalavimai. Todėl manome, kad tokio pobūdžio nuolaidų reikalavimas galėtų būti draudžiamas papildant įstatymo 3 straipsnio 1 dalį punktu, kuriame būtų draudžiama nustatyti fiksuotą komercinę nuolaidą Pirkėjui, nesusietą su prekių pardavimu, logistika (prekių paskirstymu ir pristatymu), prekių pardavimų skatinimu².

Kadangi nuo įstatymo įsigaliojimo nepraėjo nė metų, todėl vienareikšmiškai teigti, kad įstatymu siektas tikslas – tiekėjų ir didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių interesų pusiausvyros užtikrinimas – pasiektas, negalima, būtinas ilgesnis laikotarpis, siekiant atlikti detalesnę analizę.

L.e. pirmininko pareigas

Jūratė Šovienė

² Čia minimas draudimas netaikyti fiksuotos komercinės nuolaidos, nesusietos su prekių pardavimu, logistika (prekių paskirstymu ir pristatymu), prekių pardavimų skatinimu, ir neapima visų kitų nuolaidų, susietų su prekių pardavimu, logistika ir prekių pardavimų skatinimu.